

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 387/2021-50

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Michalom Luknárom, advokátom, Zvolenská 8, Nitra, proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 16 CoZm 119/2015 z 27. septembra 2017 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Obdo 30/2018 z 21. novembra 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Obdo 30/2018 z 21. novembra 2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Obdo 30/2018 z 21. novembra 2018 **n e v y h o v u j e**.
3. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Obdo 30/2018 z 21. novembra 2018 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
4. Ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 16 CoZm 119/2015 z 27. septembra 2017 **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. marca 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 16 CoZm 119/2015 z 27. septembra 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Obdo 30/2018 z 21. novembra 2018. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. O náhradu trov konania nepožiadala.

II.

Skutkové východiská

2. Okresný súd Trenčín (ďalej len „okresný súd“) vydal 3. januára 2006 na návrh spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „pôvodný žalobca“) zmenkový platobný rozkaz č. k. 36 Zm 10/2005, ktorým uložil sťažovateľovi ako zmenkovému ručiteľovi (avalistovi), aby do 3 dní od doručenia zmenkového platobného rozkazu zaplatil žalobcovi zmenkovú sumu 40 902,64 eur so 6 % ročným úrokom z omeškania od 4. novembra 2005 do zaplatenia a 136,34 eur ako odmenu vo výške 1/3 percenta zmenkovej sumy alebo aby v tej istej lehote podal proti nemu námietky. Predmetom návrhu bol nárok zo zmenky vystavenej spoločnosťou [REDAKOVANÉ] (ďalej len „[REDAKOVANÉ]“ alebo „vystaviteľ zmenky“), v prospech remitenta [REDAKOVANÉ] (ďalej len „[REDAKOVANÉ]“ alebo „remitent“). Išlo o vlastnú zmenku, na zaplatenie ktorej sa sťažovateľ zaviazal ako avalista spolu s ďalším konateľom vystaviteľa zmenky. Účelom vystavenia zmenky v prospech remitenta bolo zabezpečenie povinnosti vystaviteľa zmenky ako zhotoviteľa diela – stavby Managerského pracoviska [REDAKOVANÉ] odstrániť prípadné vady diela, za ktoré ako zhotoviteľ zodpovedá a ktoré sa vyskytnú v záručnej dobe. V súvislosti s dielom [REDAKOVANÉ] vystavila celkovo 9 blankozmieniek v prospech [REDAKOVANÉ] ako objednávateľa diela. Sporná zmenka bola vystavená ako blankozmenka s tým, že v zmysle zmluvy o vyplňovacom práve k zmenke sa zmluvné strany dohodli, že pre prípad porušenia záväzku vystaviteľa uhradiť objednávateľovi náklady na odstránenie väd diela môže majiteľ zmenky uplatniť vyplňovacie právo (doplniť na zmenke dátum vystavenia a zmenkovú sumu). Keďže na zmenke chýbal údaj o splatnosti, išlo o vistazmenku, teda zmenku splatnú na videnie (pri predložení) a s doložkou „bez protestu“.

3. Proti zmenkovému platobnému rozkazu podal sťažovateľ 19. januára 2006 v zákonnej lehote troch dní námietky, v ktorých namietal najmä (i) zlomyseľné nadobudnutie zmenky právny nástupcom žalobcu, (ii) nepredloženie zmenky na prijatie sťažovateľovi, druhému avalistovi ani vystaviteľovi ako hlavnému zmenkovému dlžníkovi a (iii) vyplnenie zmenky v rozpore s vyplňovacím právom k zmenke, inak povedané, že nárok na vyplnenie blankozmenky nevznikol.

4. Okresný súd rozsudkom č. k. 36 Zm 10/2005 z 18. mája 2006 ponechal zmenkový platobný rozkaz v platnosti, keď konštatoval nedôvodnosť námietok sťažovateľa. Zdôraznil, že v súlade s koncentračnou zásadou nemohol prihliadnuť na doplnenie námietok sťažovateľa na pojednávaní konanom 15. mája 2006, ale zaoberal sa len námietkami podanými v zákonnej lehote.

5. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd uznesením č. k. 16 CoZm 4/2007 zo 4. marca 2008 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Konštatoval, že námietka sťažovateľa o nepoctivom, zlomyseľnom nadobudnutí zmenky je dôvodná a v nadväznosti na to je potrebné sa zaoberať ďalšou jeho námietkou, že predmetná zmenka nebola vyplnená v súlade so zmluvou o vyplňovacom práve.

6. Po vrátení veci okresný súd vykonal rozsiahle dokazovanie, predmetom ktorého bolo skúmanie existencie väd diela, za ktoré by zodpovedala [REDAKOVANÉ] ako hlavný zmenkový dlžník a ktoré boli kryté zmenkou avalovanou sťažovateľom, teda či nastali okolnosti umožňujúce uplatniť vyplňovacie právo k zmenke. Okresný súd rozsudkom č. k. 36 Zm 10/2005 z 12. novembra 2014 opäť rozhodol o ponechaní zmenkového platobného rozkazu v platnosti. Konštatoval, že sťažovateľ v konaní neunesol dôkazné bremeno o svojom tvrdení, ktoré uplatnil vo včas podaných námietkach, že pri vyplnení spornej zmenky nebola dodržaná dohoda o vyplňovacom práve k zmenke č. 07/2001/MPO z 23. júla 2001, a obrana sťažovateľa uplatnená až na pojednávaní konanom 15. mája 2006, že došlo k neoprávnenému vyplneniu zmenky v rozpore s inou dohodou o vyplňovacom práve, bola uplatnená oneskorene. Sťažovateľ v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu podaných v zákonnej lehote namietať rozpor s inou dohodou o vyplňovacom práve (ktorá neprislúchala ku spornej zmenke, pozn.), keďže sa domnieval, že išlo o inú zmenku. Až na pojednávaní konanom 15. mája 2006 svoje tvrdenie korigoval a upresnil svoju námietku v tom zmysle, že sporná zmenka bola vyplnená v rozpore s ručiteľskou listinou uzavretou na základe zmluvy o dielo č. 02/2004.

7. Na odvolanie sťažovateľa krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny. Konštatoval bezvýznamnosť tvrdenia sťažovateľa, že z vykonaného dokazovania nepochybne vyplynulo, že vykonané dielo nemalo žiadne vady, za ktoré by zodpovedala [REDAKOVANÉ], a pokiaľ sa okresný súd zaoberal aj opodstatnenosťou oneskorene uplatnenej námietky sťažovateľa, konal nad rámec svojho prieskumu.

8. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil ustanoveniami § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol, keď konštatoval neprípustnosť dovolania sťažovateľa, v zmysle § 420 písm. f) CSP a s poukazom na obsah dovolania sťažovateľa uviedol, že nejde ani o dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP.

III.

Argumentácia sťažovateľa

9. Podľa sťažovateľa odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je nedostatočné, nepresvedčivé, nezrozumiteľné a v rozpore so skutkovým a právnym stavom. V podanom dovolaní namietať, že krajský súd vydal napadnutý rozsudok na základe nesprávneho procesného predpisu, pričom poukázal na ustanovenie § 471 ods. 2 CSP, v zmysle ktorého je konanie o zmenkovom

platobnom rozkaze vyňaté z pôsobnosti CSP. Odôvodnenie napadnutého uznesenia je preto v zjavnom rozpore s právnou úpravou.

10. Podľa sťažovateľa najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia konštatoval, že nejde o dovolanie prípustné v zmysle § 420 písm. f) CSP, vôbec sa však nezaoberal jeho dovolacou námietkou spočívajúcou v porušení legitímnych očakávaní sťažovateľa. Porušenie legitímnych očakávaní sťažovateľ odôvodnil tým, že krajský súd sa stotožnil s arbitrárnym postupom okresného súdu, ktorý neprihliadol na výsledok znaleckého dokazovania, ktoré sám nariadil, a opätovne ponechal zmenkový platobný rozkaz v platnosti. Nesprávny procesný postup krajského súdu spočíval podľa sťažovateľa v tom, že krajský súd najskôr v zrušujúcom uznesení „*instruoval*“ okresný súd, aby sa zaoberal námietkou spočívajúcou v tvrdení, že zmenka nebola vyplnená v súlade so zmluvou o vyplňovacom práve, a následne (po vykonanom dokazovaní, ktoré bolo nariadené pre účely preukázania tejto skutočnosti) sa stotožnil s názorom okresného súdu, že nebolo možné prihliadnuť na výsledky dokazovania, pretože uvedená námietka nebola vznesená včas.

11. Sťažovateľ vo vzťahu k záveru najvyššieho súdu, že v dovolaní neuviedol konkrétnu právnu otázku, od ktorej vyriešenia rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo, argumentoval, že v článku VII dovolania celkom jednoznačne označil dovolacie otázky a popísal, v čom vidí nesprávnosť ich právneho posúdenia zo strany krajského súdu. Ďalej uviedol, že mu nie je známy spôsob, ako má preukázať negatívnu skutočnosť, t. j. že dovolací súd určitú právnu otázku vo svojej rozhodovacej praxi doteraz nevyriešil, ak takéto rozhodnutie neexistuje. Odôvodnenie napadnutého uznesenia je v tomto smere zmätočné a nepresvedčivé.

12. Sťažovateľ považuje za arbitrárny a svojvoľný aj záver najvyššieho súdu, že dovolanie sťažovateľa je účelové s cieľom odvrátiť plnenie zo zmenkového platobného rozkazu, keďže tento svoj názor najvyšší súd nepodporil žiadnou argumentáciou.

13. Namietané porušenie práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie vidí sťažovateľ aj v postupe krajského súdu, ktorý napriek sťažovateľom včas uplatneným námietkam proti zmenkovému platobnému rozkazu v rozpore s vykonaným dokazovaním a pri konštatovaní nepoctivého a zlomyseľného nadobudnutia zmenky pôvodným žalobcom potvrdil rozsudok okresného súdu, ktorým bol zmenkový platobný rozkaz ponechaný v platnosti. Napadnutým rozsudkom bol sťažovateľ právoplatne zaviazaný plniť zo zmenky, ktorá bola vyplnená neoprávnene, v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve k zmenke (podmienky na jej vyplnenie nikdy nenastali) a ktorá nikdy nebola predložená sťažovateľovi ani vystaviteľovi zmenky ako hlavnému zmenkovému dlžníkovi na platenie. Krajský súd neprihliadol na včas podanú námietku sťažovateľa o neoprávnenom vyplnení zmenky ani na námietku nepredloženia zmenky na platenie, resp. tieto vyhodnotil nesprávne a v rozpore s vykonaným dokazovaním.

14. Sťažovateľ je toho názoru, že postupom okresného súdu, ktorý nedoručil sťažovateľovi spolu so zmenkovým platobným rozkazom aj návrh na jeho vydanie spolu so všetkými jeho prílohami vrátane žalovanej zmenky, mu bola odňatá možnosť konať pred súdom spočívajúca v práve riadne uplatniť námietky proti vydanému zmenkovému platobnému rozkazu. Keďže krajský súd sa s takýmto postupom okresného súdu stotožnil, rovnako porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie.

15. Podľa sťažovateľa krajský súd svojím postupom porušil princíp právnej istoty, legitímne očakávania sťažovateľa a napadnutý rozsudok nedostatočne odôvodnil. Napokon krajský súd vydal napadnutý rozsudok na základe nesprávneho procesného predpisu (CSP), keďže mal aplikovať ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

16. Sťažovateľ súčasne namieta, že napadnutými rozhodnutiami bolo porušené jeho základné právo vlastníť majetok a právo na ochranu majetku, keďže bol zaviazaný na plnenie zo zmenky, z ktorej nárok nikdy nevznikol.

IV.

Vyjadrenie krajského súdu, najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie krajského súdu:

17. Krajský súd vo svojom stanovisku zotrval na dôvodoch napadnutého rozsudku a navrhol, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovel. Námietku sťažovateľa o aplikácii nesprávneho procesného predpisu v odvolacom konaní považuje za neopodstatnenú. Prechodné ustanovenie § 471 ods. 2 CSP vychádza z toho, že inštitút zmenkového platobného rozkazu nie je v CSP upravený. Zákonodarca vychádzal zo skutočnosti, že konania začaté v zmysle § 175 OSP, ktoré neboli právoplatne skončené do 30. júna 2016, sa dokončia podľa pôvodných predpisov, to znamená, že aj za účinnosti CSP je súd pri rozhodovaní vo veci týkajúcej sa konania o zmenkovom platobnom rozkaze povinný aplikovať ustanovenia § 175 OSP, avšak samotné rozhodnutie súdu už musí byť vydané podľa príslušných ustanovení CSP, teda podľa platnej procesnej normy (napr. uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3Obdo/37/2017 z 11. januára 2018). Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd pri prejednávaní odvolania sťažovateľa bol povinný postupovať podľa právneho predpisu účinného v čase odvolacieho konania, teda podľa § 378 a nasl. CSP. Názor sťažovateľa, podľa ktorého aj konanie na odvolacom súde bolo vyňaté z pôsobnosti CSP, keďže sa týkalo konania o zmenkovom platobnom rozkaze, nemá oporu v žiadnom právnom predpise. Odvolací súd pri právnom posúdení veci vychádzal z postupu prvoinštančného súdu konajúceho podľa § 175 OSP, teda rešpektoval prechodné ustanovenie § 471 ods. 2 CSP.

18. Vo vzťahu k námietkam týkajúcich sa skutkových zistení a právneho posúdenia krajský súd zdôraznil, že napadnutý rozsudok vychádza zo zmenkovej doktríny, z ktorej vyplýva, že námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu sú (boli) limitované koncentračnou zásadou vyjadrenou v § 175 ods. 1, 4 OSP. Sťažovateľ, ktorý nebol v predmetnej zmenkovej veci v pozícii spotrebiteľa, objektívne mohol a mal zahrnúť do námietok proti zmenkovému platobnému rozkazu všetko, čo proti zmenke mal a mohol namietať, a to najmä za situácie, ak avaloval viac zmeniek. Senát odvolacieho súdu vychádzal zo zistenia, že žalovaný (sťažovateľ) sa bránil v námietskach proti zmenkovému platobnému rozkazu konkrétne tým, že zmenka nebola vyplnená v súlade s určitou, ním označenou zmluvou o vyplňovacom práve, pričom vedel (musel vedieť), že takýchto zmlúv bolo uzavretých viac.

IV.2. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

19. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení v prvom rade uviedol, že rozhodnutie o tom, či sú splnené zákonom určené podmienky pre uskutočnenie dovolacieho prieskumu, patrí do výlučnej právomoci

najvyššieho súdu. Skutočnosť, že dovolací súd dospeje k negatívnemu záveru, vyjadrenému v uznesení o odmietnutí dovolania, nemôže zakladať záver o porušení základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Podľa najvyššieho súdu z rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že tento pri svojom rozhodovaní vychádzal z právnej úpravy § 175 ods. 1, 2 a 3 OSP a rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP, teda bol dodržaný procesný postup vyplývajúci z prechodných ustanovení CSP (§ 471 ods. 2). Najvyšší súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku arbitrárnosti napadnutého uznesenia, pričom uviedol, že nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, nemá možnosť vykonávať dokazovanie a je viazaný skutkovým stavom tak, ako bol zistený odvolacím súdom. Námietka nedostatkov vo vykonanom dokazovaní nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP. Vo vzťahu k námietke o svojvoľnom závere dovolacieho súdu o neprípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP najvyšší súd poukázal na bod 22 odôvodnenia napadnutého uznesenia. Najvyšší súd preto navrhol, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovел.

IV.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

20. Zúčastnená osoba (žalobca, pozn.) možnosť vyjadriť sa v konaní pred ústavným súdom nevyužila.

IV.4. Replika sťažovateľa:

21. Podľa sťažovateľa krajský súd nesprávne interpretuje úmysel zákonodarcu a jeho názor považuje za neprípustne zužujúci, pretože zmysel ustanovenia § 471 ods. 2 CSP spočíva v tom, aby sa konania o zmenkovom platobnom rozkaze začaté za účinnosti OSP dokončili podľa ustanovení OSP. Krajský súd mal konať a rozhodnúť o odvolaní podľa procesného predpisu účinného v čase jeho podania, teda podľa ustanovení OSP, čo korešponduje so znením § 471 ods. 2 CSP. Sťažovateľ legitímne očakával, že krajský súd sa pre prípad potvrdenia rozsudku okresného súdu vo svojom rozhodnutí vysporiada aj s požiadavkou na pripustenie dovolacej otázky v zmysle § 238 ods. 3 OSP a vysloví vo výroku rozhodnutia, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Tým, že krajský súd nerešpektoval ustanovenie § 471 ods. 2 CSP a rozhodnutie, ktorým sa právoplatne ukončilo konanie o zmenkovom platobnom rozkaze, vydal podľa CSP, ktorý už dovolaciu otázku nepripúšťa, porušil právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie. Podľa sťažovateľa záver krajského súdu, ktorý vyvodzuje z uznesenia najvyššieho súdu č. k. 3Obdo/37/2017 z 11. januára 2018, „nie je konzistentný“ s jeho citáciou uvedenou v jeho vyjadrení. Sťažovateľ naďalej považuje námietku spočívajúcu v tom, že nevznikol nárok na vyplnenie blankozmenky, za ním riadne a včas uplatnenú, preto mal na ňu krajský súd prihliadnuť a odkázať na argumentáciu uvedenú v sťažnosti. Sťažovateľ odmieta tvrdenie krajského súdu limitujúce ním uplatnenú námietku nevyplnenia blankozmenky v súlade s dojednanou zmluvou len na určitú zmluvu o vyplňovacom práve, keďže v závere svojich námietok sťažovateľ vzniesol všeobecnú námietku, že „remitentovi..., ani indosatárovi [REDAKOVANÉ]... nevznikol nárok na vyplnenie blankozmenky a táto nebola vyplnená tak, ako bolo zmluvne dojednané, nakoľko neboli splnené zákonom stanovené náležitosti a preto nemohli ani vzniknúť ani práva zo zmenky“. Sťažovateľ v sťažnosti aj v námietkach poukázal na konanie pôvodného žalobcu, ktorý nepredložil sťažovateľovi zmenku na platenie, resp.

konanie okresného súdu, ktorý nepripojil zmienku k zmenkovému platobnému rozkazu, čím bol sťažovateľ objektívne uvedený do omylu vo vzťahu k identifikácii žalovanej zmenky.

22. Sťažovateľ v reakcii na vyjadrenie najvyššieho súdu zotrval na stanovisku, že krajský súd bol v odvolacom konaní povinný postupovať podľa OSP, pretože konanie sa končí právoplatným rozhodnutím vo veci. Sťažovateľ, namietajúc dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, nežiadal od najvyššieho súdu, aby vykonával, prípadne opakoval dokazovanie alebo preskúmaval správnosť a oprávnenosť skutkových zistení, ale poukázal na absenciu (nedostatočnosť) odôvodnenia napadnutého uznesenia vo vzťahu k namietanému porušeniu legitímnych očakávaní. Sťažovateľ legitímne očakával, že spor bude rozhodnutý spravodlivo a bude vychádzať z vykonaného dokazovania. Napriek legitímnym očakávaniam sťažovateľa okresný súd neprihliadol na znalecké dokazovanie, ktoré sám nariadil, a opäť ponechal zmenkový platobný rozkaz v platnosti. Krajský súd sa s takýmto arbitrárnym postupom súdu prvej inštancie stotožnil, čím došlo k porušeniu legitímnych očakávaní sťažovateľa, ktoré sú naplnením princípu právnej istoty. Sťažovateľ sa nestotožnil ani s tvrdením najvyššieho súdu, že v dovolaní nekonkretizoval dovolaciu otázku a prípustnosť dovolania zakladal na tých istých dôvodoch, na ktoré poukázal v odvolaní. Sťažovateľ jednoznačne označil dovolacie otázky v článku VII dovolania, kde konkrétne popísal, v čom vidí nesprávnosť právneho posúdenia zo strany krajského súdu.

23. Sťažovateľ ďalej zotrval na svojich tvrdeniach obsiahnutých v sťažnosti a navrhol, aby ústavný súd sťažnosti vyhovel a nálezom rozhodol v zmysle jej petitu.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

V.1. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

24. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

25. Ústavný súd zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, síce patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu, toto posúdenie najvyšším súdom je však z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti preskúmateľné ústavným súdom v konaní o ústavnej sťažnosti. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

26. Ústavný súd však už taktiež judikoval, že prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (IV. ÚS 1/02, I. ÚS 120/09).

27. Ústavný súd pre úplnosť zdôrazňuje, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu, ktoré je v demokratickej spoločnosti natoľko favorizované, že pri jeho výkone neprichádza do úvahy (zo strany súdov) jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojoľné) obmedzenie, či dokonca popretie (I. ÚS 2/08, IV. ÚS 197/2010).

28. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa podané pre nesprávne právne posúdenie ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, keďže tvrdený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP dovolateľ nevymedzil v súlade s ustanovením § 432 CSP. Dovolací súd konštatoval, že dovolateľ nekonkretizoval právnu otázku, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Z obsahu dovolania nie je ani zrejmé, na základe čoho mala byť splnená podmienka prípustnosti dovolania daná ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Dovolateľ ničím neodôvodňoval, že ním namietaná právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená. V podstate dovolateľ túto podmienku v zmysle označeného ustanovenia ani splniť nemohol, keď konkrétnu právnu otázku, od ktorej vyriešenia rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo, v dovolaní neuviedol. Tvrdenie, že ide o nesprávne rozhodnutie odvolacieho súdu vydané v rozpore s právnym predpisom, nie je konkretizovanie právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

29. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že označenie konkrétneho rozhodnutia (judikatúry) najvyššieho súdu nie je v zmysle ustanovenia § 428 CSP obligatórnou náležitosťou dovolania. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie prípustné podľa § 421 CSP dovolateľ obligatórne odôvodní tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), a dotknutý dovolací dôvod vymedzí tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a súčasne uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a dovolací súd ňou nie je viazaný (III. ÚS 76/2021). Pokiaľ ide o posudzovanie prípustnosti dovolania, ústavný súd poukazuje aj na svoje závery uvedené v náleze č. k. I. ÚS 51/2020 z 9. júna 2020, v zmysle ktorých je dovolací súd viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto určenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu. Skúmanie prípustnosti dovolania je tak vecou dovolacieho súdu, ktorý ale nie je viazaný jeho vymedzením (§ 419 CSP – ak to zákon pripúšťa).

30. Sťažovateľ prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 421 ods. 1 písm. b) CSP, alternatívne ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) alebo c) CSP. Prvú otázku sťažovateľ v dovolaní vymedzil tak, *„či je právne a ústavne konformné, (i) aby bol avalista zaviazaný na zaplatenie zmenkovej sumy napriek tomu, že bolo v súdnom konaní preukázané, že neboli splnené podmienky na vyplnenie zmenky v zmysle dohody o vyplňovacom práve..., t.j. že došlo k neoprávnenému*

vyplneniu zmenky a (ii) zároveň bolo konštatované, že došlo k nepoctivému, zlomyselnému nadobudnutiu zmenky žalobcom ako aj dôvodnosť konania na škodu dlžníka“. S touto otázkou súvisela aj druhá otázka, a to „či je možné včas uplatnenú námietku žalovaného neskôr v konaní upresniť bez toho, aby súd pri posudzovaní predmetnej námietky striktnie trval na znení námietok“. Sťažovateľ nesúhlasil s právnym názorom odvolacieho súdu, že nepreukázal súvis medzi žalovanou zmenkou a zmluvou o vyplňovacom práve, ktorú pôvodne označil v námietkach, resp. že zmenka bola vyplnená v rozpore s touto zmluvou, a tvrdil, že rozhodujúcou skutočnosťou bolo to, že vykonaným znaleckým dokazovaním nebolo preukázané, že dielo malo vady, za ktoré by zodpovedala spoločnosť [REDACTED]. Inak povedané, spoločnosti [REDACTED] ako remitentovi nemohlo za žiadnych okolností vzniknúť právo vyplniť akúkoľvek blankozmenku vystavenú spoločnosťou [REDACTED], preto v konečnom dôsledku nie je rozhodujúcou skutočnosť, ku ktorej zmluve z celkovo 9 dohôd o vyplňovacom práve k zmenke bola žalovaná zmenka vystavená a v súlade s ktorou z dohôd bola žalovaná zmenka následne vyplnená. Sťažovateľ rozporoval aj názor odvolacieho súdu, podľa ktorého žalovaný na pojednávaní 15. mája 2006 a následne v odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 18. mája 2006 uplatnil inú, novú námietku založenú na celkom iných skutkových okolnostiach a na iných zmluvných vzťahoch, vzhľadom na čo konštatoval, že na túto námietku nebolo možné prihliadnuť. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 493/2015, z právneho názoru ktorého *a contrario* vyplýva, že pokiaľ žalovaný v námietkach aspoň rámcovo uplatnil namietanú obranu v zákonnej 3-dňovej lehote na podanie námietok, môže v neskoršom konaní predkladať ďalšie dôkazy a skutočnosti na preukázanie tvrdení uvedených vo včas podaných námietkach. Sťažovateľ vo vzťahu k uvedenému zdôraznil, že podstata námietky nesprávneho vyplnenia blankozmenky zostala nezmenená, t. j. dielo nemalo vady, za ktoré by zodpovedala spoločnosť [REDACTED], vzhľadom na čo nevzniklo oprávnenie na vyplnenie blankozmenky. Žalovaný v námietkach namietal rozpor s inou zmluvou o vyplňovacom práve k zmenke, čo bolo spôsobené tým, že zmenka nebola predložená žalovanému na platenie, resp. konaním súdu, ktorý nepripojil zmenku k zmenkovému platobnému rozkazu, čím bol žalovaný objektívne uvedený do omylu vo vzťahu k identifikácii žalovanej zmenky. Žalovaný preto považoval obranu uplatnenú v námietkach spočívajúcu v tom, že nárok na vyplnenie blankozmenky nevznikol a táto nebola vyplnená tak, ako bolo zmluvne dojednané, za riadne a včas uplatnenú. V súvislosti s uvedenou dovolacou argumentáciou sťažovateľ formuloval právnu otázku, „či žalovaný nesie dôkazné bremeno ohľadom preukázania, na základe ktorej dohody o vyplňovacom práve bola blankozmenka vyplnená na žalovanú zmenku, s prihliadnutím na skutočnosť, že remitent a žalobca konali v rozhodnom čase prostredníctvom rovnakej osoby - štatutárneho orgánu“. Sťažovateľ tiež polemizoval s názorom odvolacieho súdu, že z § 175 OSP nevyplývala súdu povinnosť doručiť spolu so zmenkovým platobným rozkazom aj zmenku, resp. jej kópiu, pričom argumentoval rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 1 Obdo 59/2010 z 26. januára 2011, podľa ktorého návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu treba doručiť druhej strane do vlastných rúk (§ 79 ods. 1 OSP) najneskoršie súčasne so zmenkovým platobným rozkazom. Podľa sťažovateľa prvostupňový súd bol povinný mu doručiť spolu so zmenkovým platobným rozkazom aj návrh na jeho vydanie spolu so všetkými prílohami vrátane kópie žalovanej zmenky. Práve s ohľadom na krátkosť lehoty na podanie námietok mal žalovaný len hypotetickú možnosť zistiť zo súdneho spisu, o akú zmenku ide.

31. Sťažovateľ nesúhlasil ani s názorom odvolacieho súdu, že ako žalovaný neunesol dôkazné bremeno, že zmenka mu nebola predložená na platenie, keďže s poukazom na ustanovenie § 46 ods. 2 zákona č. 191/1950 Sb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov mal túto skutočnosť preukázať. Interpretáciu predmetného ustanovenia odvolacím súdom sťažovateľ považoval za nesprávnu a tvrdil, že podľa tohto ustanovenia sa dôkazné bremeno presúva na žalovaného len v časti preukázania dodržania príslušných lehôt. V tejto súvislosti sťažovateľ v dovolaní sformuloval právnu otázku, „či žalovaný nesie v konaní dôkazné bremeno ohľadom preukázania, že mu žalovaná zmenka nebola predložená na platenie“.

32. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v obsahu dovolania nastolil niekoľko právnych otázok, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý ho založil na závere, že obrana žalovaného uplatnená až na pojednávaní konanom 15. mája 2006 spočívajúca v tom, že došlo k neoprávnenému vyplneniu zmenky v rozpore s inou dohodou, bola uplatnená oneskorene a nebolo možné na ňu prihliadnuť. Vzhľadom na tento záver konajúcich súdov bolo podstatným zodpovedanie otázky, či sťažovateľ v rámci svojej námietkovej obrany bol povinný formálne označiť konkrétnu zmluvu, keď namietal, že nárok na vyplnenie blankozmenky nevznikol a žalovaná zmenka nebola vyplnená tak, ako bolo zmluvne dojednané, resp. či následné označenie rozporu s inou zmluvou o vyplňovacom práve možno považovať za inú (novú) námietkovú obranu, na ktorú vzhľadom na koncentračnú zásadu nemožno prihliadnuť. Skutočnosť, že sťažovateľ vo včas podaných námietkach namietal rozpor žalovanej zmenky s inou dohodou o vyplňovacom práve (a neskôr svoju námietkovú obranu skorigoval), bola známa odvolaciemu súdu už v čase vydania jeho zrušujúceho rozhodnutia, a aj napriek tomu konštatoval, že v ďalšom konaní je potrebné sa zaoberať námietkou žalovaného spočívajúcou v tvrdení, že „predmetná zmenka nebola vyplnená v súlade so zmluvou o vyplňovacom práve“. V tejto súvislosti sa javí ako dôvodná aj obrana sťažovateľa, že k jeho uvedeniu do omylu ohľadom zmluvy oprávňujúcej majiteľa žalovanej zmenky na jej vyplnenie došlo v dôsledku skutočnosti, ktorú v konaní tvrdil, že mu zmenka nebola predložená jej majiteľom na platenie (čo z časových súvislostí jej vystavenia a jej následného prevodu sa javí ako vierohodné tvrdenie), resp. v dôsledku postupu súdu (ktorý mu nedoručil návrh spolu s prílohami), a vzhľadom na krátkosť lehoty na podanie námietok objektívne nemal možnosť účinne sa brániť proti vydanému zmenkovému platobnému rozkazu.

33. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu posúdil dovolanie sťažovateľa formalisticky, nerešpektujúc jeho skutočný obsah, keď konštatoval, že dovolateľ v dovolaní neuviedol konkrétnu právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a jeho odmietnutím porušil označené práva sťažovateľa. Bolo preto potrebné vysloviť, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

34. Ústavný súd však nevzhladol porušenie označených práv sťažovateľa vo vzťahu k posúdeniu prípustnosti dovolania sťažovateľa podľa § 420 písm. f) CSP najvyšším súdom. Pokiaľ sťažovateľ v dovolaní uplatnil dovoláciu námietku spočívajúcu v porušení legitímnych očakávaní, ktorú odôvodnil tým, že konajúce súdy neprihliadli na výsledok znaleckého dokazovania, je potrebné uviesť, že porušenie legitímnych očakávaní nemá súvis s uskutočňovaním procesných práv strany konania, resp. s procesným postupom súdu. V súvislosti s námietkou sťažovateľa o nesprávnej aplikácii ustanovení CSP na konanie o odvolaní proti rozsudku okresného súdu (ktorým bol

zmenkový platobný rozkaz ponechaný v platnosti, pozn.) sa ústavný súd nestotožnil s argumentáciou sťažovateľa a považuje za ústavne udržateľný názor krajského súdu a najvyššieho súdu, podľa ktorého krajský súd pri prejednaní odvolania sťažovateľa bol povinný postupovať podľa právneho predpisu účinného v čase rozhodovania o odvolaní, teda podľa § 378 a nasl. CSP. Princíp okamžitej aplikability novej procesnej úpravy vyjadrený v § 470 ods. 1 CSP je nosným pojmovým znakom procesnej intertemporality. Tento princíp je procesnému právu natoľko imanentný, že sa nemusí explicitne vyjadrovať v prechodných ustanoveniach procesnej úpravy – platí aj bez toho, aby bol vyjadrený (Procházka, R., Káčer, M. Teória práva. Bratislava : C. H. Beck, 2013, s. 173). Naproti tomu princíp ultraaktivity procesných predpisov (§ 471 CSP) musí byť vyjadrený explicitne, inak neplatí. Nie je teda odvoditeľný ústavne konformným teleologickým výkladom ako predošlý princíp. Vo svojej podstate je viac nežiaduci ako žiaduci, keďže prikazuje súdu postupovať podľa zrušeného, neplatného právneho predpisu, a tak vlastne „oživuje“ starú, spoločenským a právnym vývojom prekonanú právnu úpravu. Aktivizácia starého procesného režimu je odôvodnená len v špecifických prípadoch, najmä ak zákonodarca určitý právny inštitút z právneho poriadku vypúšťa. Tak je to aj v prípade inštitútu zmenkového platobného rozkazu, ktorý bol vypustený z novej procesnej úpravy, a preto je logické, že konania začaté podľa § 175 OSP sa dokončia podľa doterajších procesných predpisov z dôvodu absencie novej právnej úpravy. Prechodné ustanovenie § 471 ods. 2 CSP je v tomto duchu potrebné vykladať reštriktívne, teda aplikácia predošlej právnej úpravy je opodstatnená len na konanie o zmenkovom platobnom rozkaze v rozsahu ustanovenia § 175 OSP, ktoré v novej právnej úprave absentuje. V konaní o odvolaní (proti rozhodnutiu o ponechaní či o zrušení platobného rozkazu) aplikácia predošlej právnej úpravy (napr. § 238 ods. 3 OSP) nemá opodstatnenie, keďže jej výsledkom by bola neprehľadnosť v spleti rôznych procesných režimov, čo nemožno považovať za súladné s princípom predvídateľnosti práva a s princípom právnej istoty.

35. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd uvádza, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sa v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) otvára priestor na to, aby sa najvyšší súd sám vyrovnal s ochranou označených práv hmotného charakteru. Ústavný súd preto sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 2 výroku nálezu), uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom.

36. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci najvyššiemu súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 3 výroku nálezu). Najvyšší súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

37. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou najvyššieho súdu podané dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu znova prerokovať a, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze, opätovne rozhodnúť o dovolaní, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené. Ústavný súd zdôrazňuje,

že rešpektovanie základných práv, ktorých porušenie je dôvodom kasácie, bude vyžadovať nielen dôsledný prieskum rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, a tým aj vyhodnocovanie prípustnosti dovolania v čase jeho podania, ale aj rozhodnutí pochádzajúcich z neskoršieho obdobia (uznesenie č. k. 3Cdo/198/2017 z 19. marca 2018, bod 18).

V.2. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom krajského súdu:

38. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

39. Keďže v dôsledku kasačného výroku tohto nálezu dôjde k vytvoreniu potrebného procesného priestoru pre dovolací súd, aby posúdil prípustnosť dovolania sťažovateľa z hľadiska dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP, potom právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o predmetnom dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu vylučuje právomoc ústavného súdu.

40. Aj napriek tomu, že došlo k prijatiu ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, rozhodol ústavný súd v tejto časti o odmietnutí ústavnej sťažnosti. Uvedené vyplýva z dikcie § 56 ods. 2 úvodnej vety zákona o ústavnom súde, podľa ktorej je odmietnutie v rámci predbežného prerokovania len možnosťou. Zo znenia zákona o ústavnom súde implicitne vyplýva, že aj po prijatí veci na ďalšie konanie je možné návrh z procesných dôvodov odmietnuť, keďže prijatie veci na ďalšie konanie nezakladá prekážku rozhodnutej veci v časti splnenia procesných podmienok (III. ÚS 231/2020, III. ÚS 167/2021). Keďže ústavný súd po analýze veci vykonanej na základe vyjadrení účastníkov konania po prijatí návrhu sťažovateľa na ďalšie konanie zistil, že existuje dôvod podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol ako neprípustnú (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu